

Николай Цацев. Спомени за Христо

С Христо се познаваме от 1916 г. И двамата имаме силно желание да отидем във Виена, за да следваме драматургия. Ние смятахме от там да се прехвърлим в Съветския съюз, където да следваме в драматичната школа на Качалов. Мечтите ни не се осъществиха, защото нямаше средства за заминаване. Записахме право в Софийския университет. Христо рядко идваше на лекции. От време на време той слушаше лекциите на Кулев по наказателно право и на Бобчев - по славянски право. Христо гледаше с насмешка на Бобчев.

Той проявяваше голям интерес към литературата. Четеше много. По това време към по-добре посетените партийни клубове имаше библиотеки. Те съдържаха марксистическа литература. Партията набавяше и съветски художествени произведения. Христо беше чел един том разкази от Демян Бедни на руски. Беше възхитен от него, смяташе го за един от най-големите писатели. Той декламираше на руски откъси от "Двенадцать" на Блок. Христо харесваше "Идиот" и "Братя Карамазови" от Достоевски. Четеше Кнут Хамсун, който по това време беше много на мода.

С Христо сме говорили за "Капитала" на Маркс, който той беше чел по съкратено издание, а също и за Маяковски. Доколкото си спомням Христо чете в оригинал "150,000,000". Беше във възторг от поемата. Казваше, че Маяковски е един от най-великите поети.

Христо много обичаше да ходи на театър. Заедно с него гледахме "Нора" от Ибсен, "Живият труп" от Толстой.

Той беше весел, жизнерадостен. Имаше една оперета - "Феята на карнавала". По улиците пеехме мелодии от нея.

Когато стана сътрудник на "Червен смях", той ми се оплакваше от Полянов, не беше никак доволен от редактирането на списанието.

Христо искаше то да бъде изпълнено със свеж, подвижен хумор, а Полянов го изсушаваше. Той не остави Христо да се развие в "Червен смях".

Смирненски често ми казваше:

- Ще взема да се махна от "Червен смях"!

С Полянов бяха в постоянно несъгласие по редактирането на списанието.

Записан разговор на 22 юни 1954 г.

Н. Цацев